

LA IMPLEMENTACIÓ DE LES GRAMÀTIQUES *ESSENCIAL* I *BÀSICA* DE L'IEC*

MARIA JOSEP CUENCA ORDINYANA

Institut d'Estudis Catalans, Secció Filològica; Universitat de València, Institut
Interuniversitari de Filologia Valenciana

maria.j.cuenca@uv.es

L'Institut d'Estudis Catalans va fer un pas endavant molt important quant a l'actualització de la normativa amb la publicació de la *Gramàtica de la llengua catalana* (GIEC) i de l'*Ortografia catalana* (OIEC) el 2016. Abans de la publicació d'aquestes dues obres, es va posar en marxa el projecte de la Gramàtica essencial de la llengua catalana (2015-2020), que tenia com a objectiu fer accessible a un públic ampli la descripció i la normativa gramaticals de l'IEC. Aquest projecte s'ha materialitzat en dues obres: una gramàtica en línia, la *Gramàtica essencial de la llengua catalana* (GEIEC, <<https://geiec.iec.cat>>),¹ i una gramàtica en paper, la *Gramàtica bàsica i d'ús de la llengua catalana* (GBU).² La GEIEC, aprovada al setembre de 2018 i oberta al públic al gener de 2019, és una versió reduïda de la GIEC, adaptada per a la consulta en línia. La GBU, publicada el setembre de 2019, és una versió reduïda de la GEIEC orientada a la resolució ràpida de dubtes normatius i d'ús per a aquells que busquen un format més tradicional en paper. Es tracta, doncs, d'obres complementàries que s'ajusten a perfils d'usuari diferents. A aquestes dues obres cal afegir-hi dues aportacions més: el projecte dels fitxers de so, que es van incorporar a la GBU en versió simplificada i a la GEIEC en versió completa (actualització de juliol de 2020), i el *Glossari de termes gramaticals* (<<https://cit.iec.cat/GTG>>), obra en línia, oberta al públic al juliol de 2020, que amplia la informació del glossari de la GEIEC i es concep no com a element auxiliar de la consulta gramatical, sinó com a obra lexicogràfica autònoma.

En aquesta nota, esbossarem els principals aspectes de la implementació i la recepció de les dues gramàtiques esmentades.

* Vull agrair a Cristina Guirado el seu ajut en l'obtenció de dades per a aquesta nota. Les dades s'han obtingut utilitzant Google Analytics.

1. Per a informació general sobre la GEIEC, vegeu-ne la presentació de l'obra (<https://geiec.iec.cat/docs/presentacio_GEIECact2.rev.pdf>), CUENCA (2020) i les informacions contingudes en <<https://www.iec.cat/recerca/projecte1.asp?codi=PRS2015-S4-CUENCA>>.

2. Per a informació general sobre la GBU, vegeu-ne la presentació de l'obra i les informacions contingudes en <<https://www.iec.cat/recerca/projecte1.asp?codi=PRS2017-S04-CUENCA>>.

La presentació oficial de la GEIEC va generar notícies que en destacaven la novetat i les diferències amb la GIEC. La novetat més clara és que es tracta d'una gramàtica concebuda per a ser consultada en línia, a diferència dels productes tradicionals en paper o de les obres en paper que han estat digitalitzades. La reelaboració de la informació de la GIEC ha implicat, entre altres adaptacions, la introducció de quadres resum, la creació d'un glossari en línia, la reducció i la simplificació d'estructura i contingut, i la reducció de les marques normatives (tres marques: preferible, s'evita, no acceptable). D'aquesta manera, descripció i prescripció queden més visiblement separades i la norma es presenta de manera més directa. Malgrat que l'obra és una síntesi de la GIEC i en segueix contingut i literalitat molt de prop, la simplificació de la redacció i de les valoracions normatives fou el que més va cridar l'atenció dels primers comentaristes, que, en general, opinaven que s'havia tornat a una visió més tradicional de la normativa, més propera a Fabra, tret que alguns criticaven (per exemple, Albert Pla Nualart des del diari *Ara*, <https://www.ara.cat/cultura/simplificacio-que-replega-norma-fabriana_129_3035793.html>) i altres lloaven (per exemple, Jordi Badia des de *Vilaweb*, <<https://www.vilaweb.cat/noticies/dotze-punts-conflictius-catala-gramatica-essencial>>):

Amb la GEIEC, certament, és més fàcil d'esbrinar quines solucions recomana l'acadèmia. Això, sens dubte, serà molt valuós per als usuaris de la llengua, professionals i no professionals, que potser amb la gramàtica del 2016 s'hi perdien o no podien treure l'aigua clara de molts aspectes.

La GEIEC es concep com una gramàtica en línia i, per tant, la seua implementació i recepció està directament condicionada per aquest fet diferencial, innovador en el panorama actual de les gramàtiques de referència. En aquest sentit, cal destacar que, a més de la presentació escrita de la gramàtica, consultable en format PDF (<https://geiec.iec.cat/docs/presentacio_GEIECact2.rev.pdf>), hi ha un vídeo tutorial de YouTube que descriu les característiques de l'obra (<<https://www.youtube.com/watch?v=u9TMj83cf9U>>, durada: 6:43 minuts). A novembre de 2021, havia rebut 1.798 visualitzacions.

Quant a la consulta de la GEIEC, entre gener de 2019 (data d'obertura de la plataforma al públic general) i novembre de 2021 s'ha comptabilitzat un total de 531.252 usuaris de la GEIEC, més de la meitat dels quals (283.887) corresponen al període que va de novembre de 2020 a novembre de 2021 (12 darrers mesos). Per tant, veiem un increment significatiu de la consulta.

Com mostra la figura 1, l'evolució d'aquests usuaris durant el període analitzat indica un augment progressiu a partir del setembre de 2019, coincidint amb l'inici d'un nou curs escolar, amb davallades puntuals en els mesos en què no hi ha classes (per exemple, hi ha una davallada de maig a agost de 2020 amb un repunt posterior fins a novembre, en què s'estabilitza, efecte que s'observa també, però amb menor mesura, el 2021).

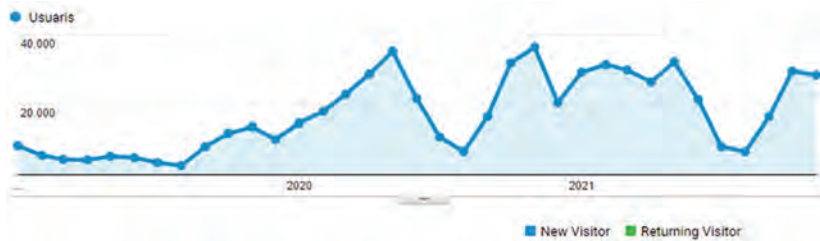

Figura 1. Gràfica d'evolució del nombre d'usuaris de la GEIEC (gener de 2019 - novembre de 2021)

Quant a nombre de sessions, hem passat d'unes 10.000 mensuals de gener a setembre de 2020 a vora 40.000 de gener a maig del 2021.

Figura 2. Gràfica d'evolució de sessions en la GEIEC (gener de 2019 - novembre de 2021)

La procedència dels usuaris (figura 3) és fonamentalment catalana i la major part està localitzada a la ciutat de Barcelona (32 %). Cal tenir en compte, però, que hi ha un 25,5 % d'usuaris dels quals es desconeix la procedència.

La GEIEC també rep consultes d'usuaris d'altres països, com ara: els Estats Units (7.077 usuaris), Andorra (3.339 usuaris), França (1.930 usuaris), el Regne Unit (1.442 usuaris), Alemanya (1.156 usuaris), Itàlia (911 usuaris) o Brasil (508 usuaris).

Els usuaris accedeixen a la informació de la GEIEC principalment a través de l'ordinador (60,70 %), però també a través de mòbils (36,42 %) i, en menor mesura, de tauletes (2,89 %). Entre les pàgines que es consulten, cal destacar xifres elevades de cerca en quadre i en glossari, utilitats que són una innovació d'aquesta gramàtica digital.

La GEIEC ha esdevingut font de referència en mitjans en línia com *Vilaweb*, que publica periòdicament articles sobre qüestions de normativa i remet a la GEIEC com a font. Per exemple, s'hi remet en una revisió de 12 punts normatius conflictius, el 2 de febrer del 2019, (<<https://www.vilaweb.cat/noticies/dotze>

	531.275 % del total: 100,00% (531.275)
1. Barcelona	178.111 (32,00%)
2. (not set)	142.374 (25,58%)
3. Valencia	29.479 (5,30%)
4. Madrid	17.191 (3,09%)
5. Palma	14.165 (2,55%)
6. L'Hospitalet de Llobregat	12.144 (2,18%)
7. Girona	10.124 (1,82%)
8. Badalona	10.118 (1,82%)
9. Terrassa	8.905 (1,60%)
10. Sabadell	8.637 (1,55%)

Figura 3. Mostra dels 10 primers registres (d'un total de 2.949) de la distribució dels usuaris de la GEIEC per ciutat de procedència (gener de 2019 - novembre de 2021)

	531.275 % del total: 100,00% (531.275)
☐ 1. desktop	322.161 (60,70%)
☐ 2. mobile	193.295 (36,42%)
☐ 3. tablet	15.320 (2,89%)

Figura 4. Dispositiu utilitzat en la consulta de la GEIEC (gener de 2019 - novembre de 2021)

punts-conflictius-catala-gramatica-essencial/>) o una reflexió sobre els imperatius, l'11 de juny de 2021 (<<https://www.vilaweb.cat/noticies/com-fem-imperatiu/>>). També la trobem citada en Softcatalà, que incorpora un enllaç a la GEIEC en la seua eina per a saber com es diu l'hora en català (<<https://www.softcatala.org/hora-en-catala/>>).

El format sembla que també determina el tipus de difusió. Així, la GEIEC no ha rebut ressenyes, mentre que la GBU, publicada més tard, n'ha rebut diverses. Certament, resulta més difícil fer una ressenya acurada d'una obra en línia.

La GBU té una bona valoració general, tant en la ressenya de RUAIX (2020), com demostra el títol «Una bona gramàtica», com en la d'OBIS (2020), en què se'n destaca el caràcter didàctic i la simplificació de cara a l'àmbit de l'ensenyament. BONET (2021) en destaca l'organització i la presentació de la informació (l'ús d'icones en les remarques, per exemple). Les ressenyes indiquen alguns problemes o millores possibles, entre les quals podem esmentar l'aplicació i la interpretació de les marques normatives (OBIS 2020, BONET 2021).

La difusió de la GBU també es fa per mitjans digitals, però menys que en el cas de la GEIEC. Per exemple, amb data 19 de març de 2021, Optimot va incloure, en el seu blog, una síntesi d'algunes remarques normatives de fonètica procedents de la GBU («Atenció a la pronunciació», <<https://optimot.blog.gencat.cat/2021/03/19/atencio-a-la-pronunciacio/>>).

Les dues gramàtiques comencen a tenir presència en treballs especialitzats. Apareixen citades com a treballs en preparació en BRUMME (2020), i la GEIEC se cita juntament amb la GIEC en treballs com el de LOUREDO (2020), en gallec, BALLESTERO (2021), des d'una perspectiva contrastiva català, castellà, francès, i ROYO (2021). Pel format en línia, la GEIEC serveix de base per a treballs de fi de grau, com TURÓN (2020).

En conclusió, la recepció de les obres és bona i va afermant-se amb el temps.

BIBLIOGRAFIA

- BALLESTERO (2021): Carmen Ballestero de Celis, «El modo de la temporal en español, catalán y francés. Un estudio contrastivo», *Studia linguistica romanica*, 2021.6, ps. 79-99. En línia a: <<https://studialinguisticaromanica.org/index.php/slr/article/view/53>>
- BONET (2021): Sebastià Bonet, «Ressenya», *Estudis Romànics*, 43, ps. 502-507.
- BRUMME (2020): Jenny Brumme, «Normative Grammars», dins Franz Lebsanft i Felix Tacke (eds.), *Manual of Standardization in the Romance Languages*, Berlín, Boston: De Gruyter, ps. 497-518.
- CUENCA (2020): Maria Josep Cuenca, «La Gramàtica essencial de la llengua catalana de l'Institut d'Estudis Catalans: característiques i aportacions», *Llengua & literatura*, 30, ps. 51-84. En línia a: <<https://publicacions.iec.cat/repository/pdf/00000286/00000046.pdf>>

- GBU = *Gramàtica bàsica i d'ús de la llengua catalana*, Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2019.
- GEIEC = *Gramàtica essencial de la llengua catalana*, Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2018. En línia a: <<https://geiec.iec.cat>>
- GIEC = *Gramàtica de la llengua catalana*, Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2016.
- GTG = *Glossari de termes gramaticals*, Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2020. En línia a: <<https://cit.iec.cat/GTG>>
- LOUREDO (2020): Eduardo Louredo Rodríguez, «As formas de tratamento nunha fala galega», *Revista Galega de Filoloxía*, 21, ps. 75-90. En línia a: <<https://doi.org/10.17979/rgf.2020.21.0.7342>>
- OIEC = Ortografia catalana, Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2016.
- OBIS (2020): Aina Obis Monné, «Institut d'Estudis Catalans (2019). Gramàtica bàsica i d'ús de la llengua catalana. Institut d'Estudis Catalans», *Reserclle* 1(1), ps. 120-121. En línia a: <<https://doi.org/10.31009/reserclle.2020.i1.13>> [Consulta: 17.6.21]
- ROYO (2021): Carles Royo, «Experimentador acusatiu i experimentador datiu: un contrast entre oracions alternants», *Estudis Romànics*, 43, ps. 35-58.
- RUAIX (2020): Josep Ruaix i Vinyet, «Una bona gramàtica», *Llengua Nacional*, 111, ps. 26-31. En línia: <<https://raco.cat/index.php/LlenguaNacional/article/view/387012>> [Consulta: 17.6.21]
- TURÓN (2020): Sílvia Turón Nos, *El tortosí en la llengua escrita: normativa i realitat*. En línia: <<http://hdl.handle.net/10230/46661>> [Consulta: 17.11.21]